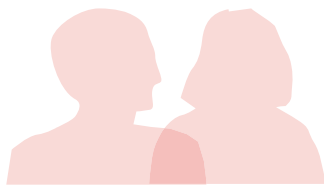

הורים – מה הם אומרים?

הצעות למפגש עם הורים

מבוא

■ על-פי הספרות המקצועית, ובהתייחס למחקרים שנעשו בנושא, הבית הוא המקום הראשון שמקנה לצעיר כוחות בריאים להתמודד בחיים בכלל ועם סכנות בפרט. הגישות המקובלות כיום מכירות ביחסים של הצעיר עם קבוצת הגיל ועם הוריו כיחסים המשלימים זה את זה ותורמים להתפתחותו כאדם בריא בנפשו, המסוגל להתמודד עם פיתויים ועם סכנות. נמצא כי, השפעת ההורים בגיל ההתבגרות נשארת חזקה כאשר מדובר במטרות חיים, ערכים ותקוות לעתיד. המתבגרים מצפים מן ההורים ליחסים שמאופיינים בקבלה ובהדרכה ליצירת סטנדרטים ערכיים ולקביעת מטרות חינוכיות. ההורים הם אלה המעניקים לילדיהם תחושת ביטחון באמצעות מתן חום מצד אחד, וקביעת כללים וחוקים המיועדים להימנעות מעשיית מעשים מסוכנים מצד אחר. היעדר דרישות וחוקים בבית משפיע על יכולת השליטה בדחפים ועל האחריות החברתית המתפתחת אצל הילד. הילד לא לומד לדחות סיפוקים, ומשום כך מתקשה לגייס את כוחותיו הפנימיים כדי לחוות את הצולם ולמצוא פתרונות למצוקותיו מבלי להזדקק לחומרים חיצוניים.

■ כדי להגביר את יכולת השפעתם במשפחה, יכולים הורים להיעזר בשתי מיומנויות: סמכות דיאלוגית ודוגמה אישית. **סמכות דיאלוגית** היא התנהגות מכוונת של הורים, הקובעת את החוקים ואת כללי ההתנהגות בבית תוך כדי דו-שיח שוויוני עם הילדים – "שיחות בגובה העיניים". המאפיינים של סמכות דיאלוגית הם: הצבת גבולות, טיפול בבעיות בעודן באבן, נחישות ועקיבות בטיפול, בהירות, מתן הסבר לתביעות, הקשבה, תגובה אמפתית וכיו"ב. **דוגמה אישית** היא יכולתם של הורים להמחיש בהתנהגותם את הערכים שהם מנסים להנחיל לילדיהם.

■ הורים רבים אינם מתנגדים לתופעה של עישון נרגילה מאחר שאינם מודעים לנזקים הפוטנציאליים. אחרים חשים חוסר ניסיון, בידע ובכלים כיצד להתמודד עם התופעה, שגורם לחוסר ביטחון בתפקודם ההורי בהווה וחרדה רבה ביחס לעתיד... ישנם הורים עסוקים ומודאגים באשר לשמם הטוב, חוששים מתגובת הכעס של ילדיהם, מתגובות הסביבה, מכחישים, ועוד...

■ עלינו המחנכים לרתום את ההורים להיות שותפים לחינוך ולמניעה, ולהגביר את מודעותם לחשיבות מעורבותם בחינוך הילדים. על ההורים ללמוד מהם הגורמים הדוחפים מתבגרים לעשן, לשתות או לצרוך סמים, ולפעול לנטרולם.

■ גיוס ההורים – כיצד?

שותפות אמיתית

הגינות

דיאלוג רציף בין בית-ספר-הורים-קהילה, המתנהל מתוך כוונה חיובית וכבוד הדדי.

חיזוק שיתוף הפעולה בין בית-הספר לבין ההורים.

הגברת תחושת המסוגלות של ההורים, הכישורים האישיים ושדרוג כישורי ההורות.

לכן:

■ יש להכיר בחשיבות השפעת ההורים.

■ להאמין בלגיטימיות וביכולת לפעול בנושא.

■ להפוך את ההורים למעורבים ולשותפים בפעילויות מניעה.

■ להבין שההורים אינם רק כלי להעברת מידע לצעירים, גם להורים צרכים משלהם לעיסוק בנושא.

■ השפעת הורים באמצעות: צמדות, ערכים, מערכת היחסים במשפחה, אורח חיים עקיב השולל שימוש בסמים.

המטרות

1. להתחבר לעולם העכשווי של בני הנוער, וניסיון להבין את תרבות המתבגרים.
2. להבין כי בגיל ההתבגרות טמון סיכון לאימוץ התנהגויות מזיקות, אך בשל הגמישות המאפיינת אותו יש בגיל זה פוטנציאל שינוי גבוה. להורים תפקיד מרכזי בהתמודדות זו.
3. להבין כי מניעת עישון קשורה לחינוך ערכי ולהצבת גבולות.
4. להבין כי הנוער אינו נטול מעצורים לחלוטין. לעיתים "מעצורי" הנוער שונים מאלו של המבוגרים. חשוב להבין כיצד מנגנונים אלה פועלים על מנת לנטרל התנגדויות ויצירת שפה המאפשרת דיאלוג.
5. להעלות את מודעות ההורים לתופעת עישון הנרגילה ולנזקה.
6. להפוך את ההורים לשותפים פעילים בהגברת מודעות בני הנוער לנזקי העישון.

מהלך:

רעיונות להפעלה

- הרצאת מידע.
- ציטוט כותרות עיתונים רלוונטיות, אמירות של צעירים בנושא והתייחסות אליהן.
- התחברות לתרבות הפנאי של בני הנוער באמצעות שירים עכשוויים, היגדים – המשתתפים יתבקשו לאתר את המאפיינים התרבותיים המתוארים בשירים/היגדים. מיון המאפיינים לחיוביים ולשליליים מנקודת מבטם של הצעירים/מבוגרים.
- משחקי תפקידים.
- הכנת דף מידע להורים.
- **דיון:**
 - כיצד תופסים ההורים את תפקידם בהקשר לתופעות כאלה?
 - אילו ערכים נבקש להנחיל לבני הנוער ועדיין לכבד את תרבותם?
 - כיצד ניתן לחבר בין תרבות הנוער לתרבות המבוגרים?
 - באילו "גשרים" עלינו להשתמש?
 - ועוד.
- פעילות משותפת הורים-ילדים סביב משחקי תפקידים או דילמות.

סיכום

בשיחה עם ההורים חשוב להדגיש את המסרים הבאים:

- ישנה חשיבות מרבית להימצאות דמויות משמעותיות בוגרות בחיי הנער המהוות עבורו מודל לחיקוי.
- השימוש בחומרים פסיכו-אקטיביים הוא אחד הפיתויים והסיכונים הנפוצים ביותר בעידן המודרני. בגיל ההתבגרות טמון סיכון לאימוץ התנהגויות מזיקות, אך גם הסיכוי להתמודדות.
- למשפחה ככלל ולהורים בפרט, השפעה מכרעת על השימוש בסמים אצל מתבגרים, הן כגורם מונע והן כגורם מניע.
- הדגשת חשיבות הדו-שיח עם הילדים, על הסכנות הכרוכות בעישון הנרגילה (חשוב להקשיב למה שיש לילדים לומר בנושא).
- העברת המסר כי רוב הצעירים אינם מעשנים (חיזוק חיובי "ללא מעשנים").
- העברת מסר מפורש לילדים כי ההורים מתנגדים/אוסרים עישון נרגילות. וזאת, ללא שיפוט, ביקורת, כעס.
- לבני הנוער קושי בתפיסת נזקים עתידיים, מאחר שבתקופת חיים זו הנזק העתידי מעישון נראה להם רחוק יותר מהתועלת המיידית שהם מפיקים, כגון: קבלה לחברת השווים, כניסה והתחברות לעולם המבוגרים ועוד. על ההורים לנסות לשכנע את ילדיהם בתוצאות האפשריות, תוך שימת דגש על **נזקים קונקרטיים**.
- תפקיד ההורים: הצבת גבולות מתוך אכפתיות, חינוך לערכים, סיוע לילדיהם לרכוש כלים להתמודדות עם פיתוי.